

Reikwijdtedocument

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gebruikt dit document als hulpmiddel om ingediende gedragscodes te beoordelen. Zo kunt u hiermee rekening houden bij de voorbereiding.

Versie 1.1 – november 2023

De meest actuele versie vindt u op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.

Aanleiding

Wat is de aanleiding van het opstellen van het reikwijdtedocument?

De aanleiding van het reikwijdtedocument is dat met de Wet natuurbescherming (Wnb) de toepassing van het instrument gedragscodes is verruimd ten opzichte van de Flora-en faunawet. Onder de omgevingswet blijft deze verruiming aanwezig. Die verruiming houdt in dat een gedragscode, naast activiteiten voor bestendig beheer en onderhoud, ook betrekking kan hebben op handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling met negatieve effecten op soorten binnen de reikwijdte van de Vogel- en Habitatrichtlijn en artikel 3.10 van de Wnb.

Deze verruiming wordt begrensd door het voorzorgsbeginsel, dat ten grondslag ligt aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Onder de Omgevingswet (hierna: Ow) vormen de Vogel- en Habitatrichtlijn (artikelen 11.45 en 11.54 Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal)) en artikel 11.59 van het Bal de kaders voor Gedragscodes.

Omdat een gedragscode een vrijstelling betreft, moet bij de goedkeuring van gedragscodes voldoende zeker zijn dat de in de gedragscode beschreven activiteiten de staat van instandhouding van de soort(en) niet in het geding kunnen brengen. Voor veel beschermde soorten is de staat van instandhouding echter niet of onvoldoende bekend, ongunstig of ontbreken mitigerende maatregelen waarvan vaststaat dat zij voldoende effectief zijn. In die gevallen is een zorgvuldige afweging per geval de aangewezen weg (maatwerk middels vergunning Flora- of fauna-activiteit).

Achtergrond reikwijdtedocument

LNV heeft sinds de inwerkingtreding van de Wnb (op 1 januari 2017) ervaring opgedaan met de verruimde toepassing van het instrument gedragscodes. In deze periode is, in het kader van de goedkeuring van nieuwe gedragscodes, beoordeeld in welke gevallen soorten en activiteiten onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen worden gebracht. In 2019 is op basis hiervan door RVO, die namens de minister van LNV ingediende gedragscodes beoordeelt, een reikwijdtedocument opgesteld dat zij als hulpmiddel gebruikt voor deze beoordeling. RVO beheert het reikwijdtedocument en stemt wijzigingen af met LNV en het IPO.

Wat is het doel van het reikwijdtedocument?

Het reikwijdtedocument en bijbehorende bijlagen geven aan welke activiteiten in relatie tot welke soorten onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen worden uitgevoerd en welke minimale maatregelen moeten worden uitgevoerd om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of te beperken.

Hoe is het reikwijdtedocument tot stand gekomen?

Het reikwijdtedocument is opgesteld door LNV, IPO en RVO op basis van de inhoud van en de ervaringen met de huidige gedragscodes. Het al dan niet opnemen van activiteiten en soorten onder de vrijstelling van een gedragscode, alsmede de hieraan gekoppelde minimale maatregelen, is uitsluitend gemotiveerd vanuit een ecologische onderbouwing.

Krijgt het reikwijdtedocument juridische status?

Het reikwijdtedocument is een momentopname. Periodiek wordt het reikwijdtedocument geactualiseerd aan de hand van nieuwe kennis over de Staat van Instandhouding (SvI) van soorten en de effectiviteit van maatregelen. Deze kennis wordt bijvoorbeeld verworven in het kader van het opstellen van een nieuwe gedragscode. Reikwijdtedocument en nieuw goed te keuren gedragscodes fungeren hierbij als communicerende vaten.

Het reikwijdtedocument wordt periodiek gepubliceerd op de website van RVO. Op deze wijze is helder en eenduidig vastgelegd welke soorten en activiteiten onder welke voorwaarden kunnen vallen onder de vrijstelling van een gedragscode. Een deel van het reikwijdtedocument wordt vastgelegd in beleidsregels van de OW.

Welk effect heeft het reikwijdtedocument op de huidige gedragscodes?

Het reikwijdtedocument wordt toegepast bij de aanwijzing van nieuwe gedragscodes. Tussentijdse aanpassingen van het reikwijdtedocument zullen meegenomen worden in het opstellen van nieuwe gedragscodes. RVO informeert de initiatiefnemers van lopende gedragscodes alleen als belangrijke wijzigingen ook voor die gedragscodes gelden.

Juridisch kader

De gedragscode is een instrument uit de Wnb (art. 3.31 en 4.4), en per 1 januari 2024, de Omgevingswet (art. 11.45, 11.53 en 11.59 Bal), waarmee een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soortenbescherming respectievelijk meld- en herplantplicht wordt verleend (11.131, lid 1 onder d Bal). Wie aantoonbaar overeenkomstig een door een bij ministeriële regeling aangewezen gedragscode werkt, maakt gebruik van de uit genoemde artikelen voortvloeiende 'vrijstelling' en hoeft niet een aparte vergunning voor een flora- en fauna-activiteit op grond van de Ow aan te vragen. De gedragscode beschrijft voor welke activiteiten deze geldt en op welke manier de bescherming van soorten respectievelijk houtopstanden in acht genomen moet worden.

De initiatiefnemer beschrijft in de gedragscode hoe hij aan participatie heeft gedaan. En heeft in zijn gedragscode een evaluatieplan opgenomen. Dit is nodig om de gedragscode aan te laten wijzen. Ook vindt er overleg met provincies plaats. De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen en voor toezicht en handhaving daarvan, tenzij het gaat om Rijksbevoegdheden zoals vastgelegd in de Ow (art. 4.12 Ob).

Zoals aangegeven in de aanleiding vormen de Vogel- en Habitatrichtlijn en artikel 11.59 van het Bal de kaders van het instrument gedragscode. Vrijstelling kan onder voorwaarden gegeven worden voor handelingen, die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer en onderhoud;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting;
- d. onderzoek¹.

¹ Onderzoek wordt per 1 januari 2025 toegevoegd aan het Bal

De wettelijke belangen waaraan wordt getoetst of een gedragscode binnen de kaders van de Vogel- en Habitatrichtlijnen en artikel 11.59 van de Ow blijft, zijn opgenomen in de artikelen 11.45 lid 2, 11.53 lid 2 en 11.59 lid 2 van het Bal. Dit zijn dezelfde wettelijke belangen waaraan getoetst wordt of in voorkomende gevallen een vergunning kan worden verleend. Hiermee is geborgd dat in geval van beide instrumenten binnen de Europeesrechtelijke kaders gehandeld wordt.

Diverse instrumenten

Uitgangspunt is dat de Ow (ten aanzien van soortenbescherming) een aantal juridische instrumenten biedt. Met dit instrumentarium, variërend van vergunning (waaronder de gebiedsgerichte vergunning), maatwerkvoorschrift, gedragscode en vrijstelling, heeft de wetgever onderkend dat de praktijk een breed scala van situaties kent die een variëteit aan instrumenten behoeft.

Te denken valt daarbij aan het maatwerk van een vergunning, de meer algemeen geldende werkwijzen van vrijstellingen en gedragscodes en de gebiedsgerichte vergunning op basis van een soortenmanagementplan, waarmee herstel van de biodiversiteit en flexibiliteit in de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen hand in hand kunnen gaan.

Daarbij geldt de vuistregel 'maatwerk waar nodig, een vorm van vrijstelling (inclusief gedragscode) waar het kan'. Met het hiervoor geschetste instrumentarium is de wetgever tegemoet gekomen aan deze behoefte uit de praktijk ('een vorm van vrijstelling waar het kan') terwijl tegelijkertijd recht wordt gedaan aan de vereiste zorgvuldigheid ten aanzien van soorten en situaties die daarom vragen ('maatwerk waar het nodig is').

Omdat het voor een effectieve toepassing van de Ow van belang is om het juiste instrument in de juiste situatie toe te passen, is het van belang het toepassingsbereik van de instrumenten helder af te bakenen. Geconstateerd is dat met name ten aanzien van het toepassingsbereik van het instrument gedragscodes behoefte is aan duiding daaromtrent. Dit is mede aanleiding voor dit reikwijdtedocument.

Overigens is het uiteindelijk aan de initiatiefnemer - burgers, bedrijven of organisaties waaronder niet zelden andere overheden - om aan de hand van de aard van de activiteiten te bepalen welk instrument het beste past om hun activiteiten binnen de regels van de Omgevingswet uit te voeren, uiteraard binnen de gestelde voorwaarden en waar nodig in overleg met het bevoegd gezag. Het reikwijdtedocument geeft daarbij richting aan het toepassingsbereik van het instrument gedragscode en daarmee -al dan niet indirect- ook ten aanzien van het instrument vergunning voor een flora- en fauna-activiteit (waaronder de gebiedsgerichte vergunning).

Opzet reikwijdtedocument

Uitgangspunt

Het werken met een gedragscode is alleen toegestaan voor activiteiten waarvan de uitwerking op soorten voorspelbaar en voorzienbaar is. Hiertoe is kennis nodig van de SvI van soorten en van de effectiviteit van maatregelen.

Beperkingen ten aanzien van dier- en plantensoorten

Voor veel soorten zijn er geen maatregelen bekend die de negatieve effecten van handelingen mitigeren en de effecten van maatregelen op deze soorten dus onbekend is. Toetsing van de gedragscode op de SvI van deze soorten (die vaak lokaal, maar soms ook regionaal of landelijk beoordeeld moet worden, afhankelijk van de soort en situatie) is dan ook niet mogelijk en kan er

niet voldaan worden aan de vereisten van de Ow. Hierdoor is een gedragscode niet het juiste instrument voor bepaalde soorten of bepaalde handelingen in combinatie met soorten. Een vergunning (maatwerk) is dan het juiste instrument.

Organisaties kunnen gebruik maken van een gedragscode voor het uitvoeren van activiteiten met een doorgaans routinematig en veelal cyclisch karakter vanwege bestendig beheer en onderhoud (bbo) waarbij het doel is leefgebied van beschermde soorten te handhaven en/of voor ruimtelijke ingrepen² met een kleinschalig en voorspelbaar negatief effect op soorten waarvoor effectieve maatregelen bestaan om de soort te beschermen.

Voor bepaalde soorten kunnen aan activiteiten voor de vrijstelling onder een gedragscode restricties worden gesteld, zoals een maximale oppervlakte, lengte of aantal. Indien deze maxima worden overschreden is het bevoegd gezag niet in staat om te beoordelen of sprake is van een wezenlijke invloed op de soort. Het bevoegd gezag kan in die gevallen de effecten van de ingreep op de soort(en) niet adequaat bepalen.

In tabel 1 zijn de activiteiten opgenomen die behoren tot het bestendig beheer en onderhoud. En in tabel 2 de activiteiten die behoren tot een ruimtelijke ingreep. Het overzicht van activiteiten is opgesteld op basis van de activiteiten, die zijn opgenomen in de diverse, lopende gedragscodes.

Van nieuwe activiteiten, waarvoor een gedragscode na het vaststellen van dit reikwijdtedocument wordt ingediend, wordt separaat beoordeeld of sprake is van bestendig beheer en onderhoud of een ruimtelijke ingreep, en wordt nagegaan met welke maatregelen aan de vereisten van de Ow kan worden voldaan. Hierna worden deze nieuwe activiteiten (indien van toepassing) toegevoegd aan het reikwijdtedocument.

Voorafgaand is het van belang om helder te maken wanneer activiteiten bestendig beheer en onderhoud betreffen.

Bestendig beheer en onderhoud betreft regelmatig terugkerend beheer of onderhoud dat al langere tijd plaatsvindt zonder dat dit beheer of onderhoud in de weg heeft gestaan aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten in de gebieden waar het beheer of onderhoud plaatsvindt. De activiteiten zijn gericht op het handhaven van de bestaande functionaliteit van het leefgebied of de situatie met inbegrip van de aanwezige soorten.

Ruimtelijke ingrepen omvatten activiteiten, die een functieverandering van de werklocatie tot gevolg hebben. Het bevat ook beheer- en onderhoudsactiviteiten, die niet op reguliere schaal, wijze of frequentie plaatsvinden of die niet in een beheerplan zijn vastgelegd. Het zijn daarnaast activiteiten, die tot gevolg hebben dat de functionaliteit van het leefgebied van een beschermde soort significant wordt aangetast of permanent verdwijnt op de betreffende locatie. Deze significante aantasting kan soms tijdelijk zijn wanneer geen sprake is van permanent ruimtebeslag.

Onderzoek betreft regelmatig terugkerend onderzoek aan beschermde soorten in de vrije natuur, waarvan de effecten bij onderzoeksactiviteiten bekend verondersteld en gedocumenteerd zijn. Daarbij wordt de bestaande functionaliteit van het leefgebied of de bestaande situatie met inbegrip van de aanwezige soorten gehandhaafd.

² In de Wnb is hiervoor de term 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' opgenomen; in dit Reikwijdtedocument wordt de spreekterm 'ruimtelijke ingreep' gebruikt.

Grootschalig onderhoud heeft negatieve impact op de functionaliteit van het leefgebied van de soort, waardoor zonder inzet van effectieve maatregelen biotoop verdwijnt. Grootschalig onderhoud is derhalve een ruimtelijke ingreep.

Kleinschalig onderhoud heeft niet of nauwelijks negatieve impact op de functionaliteit van het leefgebied van de soort. De biotoop blijft grotendeels in stand, mede dankzij de inzet van effectieve maatregelen.

Voor een ruimtelijke ingreep kan gebruik worden gemaakt van de vrijstelling van een gedragscode indien geen effecten op de SvI plaatsvinden en sprake is van volledig herstel van aangetast leefgebied (doorgaans op een andere locatie). Voor activiteiten waarvan nog te weinig effectieve maatregelen bekend zijn om negatieve effecten te voorkomen of te beperken kan geen vrijstelling onder een gedragscode worden verkregen en dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Tabel 1: Bestendig beheer en onderhoud

- Kleinschalig beheer en onderhoud aan:
 - (hoofd)watergangen, vaargeulen, vaarwegen en waterkeringen (inclusief zeereep);
 - Oevers, uiterwaarden, strangen en geulen, vispassages;
 - voetpaden, fietspaden en lokale wegen;
 - provinciale wegen en rijkswegen;
 - wegverlichting;
 - spoorwegen;
 - infrastructurele kunstwerken;
 - hoogspanningsleidingen en -stations;
 - kabels en leidingen;
 - grondberging;
 - kademuren en damwanden;
 - waterbouwkundige constructies, beschoeiing, steigers, dammen, sluizen en duikers;
 - groenvoorzieningen;
 - hekken, (wild)rasters, faunavoorzieningen en terrein-, weg- en waterwegmeubilair incl. het plaatsen ervan;
 - waterbergingsgebieden en helofytenfilters;
 - peilbuizen en productieputten;
 - stranden.
- Maaien van bermen, kruidige vegetatie, grasland, rietland en oevers (excl. klepelen).
- Maaien en strooiselvegetatie van heide.
- Begrazing.
- Snoeien gevelbegroeiing.
- Snoeien hagen, struiken en bomen.
- Dunnen van houtopstanden.
- Uitkap van bomen
- Verwijderen van niet achterstallig bosopslag in heide, veen en duingebieden;
- Uitvoeren van hakhoutbeheer.
- Werkzaamheden ten behoeve van natuurakkers, zoals bodembewerking, ploegen, bemesten, zaaien, oogsten, onderwerken van gewas.
- Baggeren/schonen watergangen, poelen en vaargeulen.
- Onderhoud- en herstelwerkzaamheden gebouwen:
 - plaatsen van steigers.
 - schilderwerk buitenzijde.
 - onderhoud en/of reparaties aan gevels, kozijnen, daken en dakgoten.

- betonrenovatie.
- Maatregelen in de bebakeningsstrook van wegen.
- Verwijderen/verplaatsen nestlocaties op hoogspannings- en spoorleidingen, portalen en wegverlichting.
- Uitbaggeren of leegpompen spoelvijvers.
- Schonen infiltratiewateren.
- Putregeneratie.

Tabel 2: Ruimtelijke ingrepen

- Grootschalig, incidenteel of achterstallig onderhoud aan:
 - sloten en kleine watergangen met bijbehorende oevers en dijken;
 - vaarwegen, kanalen, uiterwaarden;
- Grootschalig, incidenteel of achterstallig onderhoud (incl. vervanging) aan:
 - kademuren en damwanden;
 - voetpaden, fietspaden en lokale wegen;
 - provinciale wegen en rijkswegen;
 - infrastructurele kunstwerken (zowel bij wegen als vaarwegen);
 - spoorwegen, hoogspanningsleidingen, -masten en -stations; (inclusief het vervangen over een beperkte lengte);
 - kabels en leidingen incl. aanleg;
 - grondberging incl. het verwijderen van grondberging.
- Dempen en aanleg van:
 - sloten en kleine watergangen.
 - poel of vijver
- Herprofilering van oevers.
- Aanleg en verwijderen helofytenfilters.
- Vellen van:
 - bomen en houtopstanden Restrictie: maximaal 0,5 ha vlaktekop (incl. groepenkap) bij schermkap onder voorwaarden tot 2 ha en tot maximaal 30% van de betreffende houtopstand.
 - bomenrijen en lanen.
- Verwijderen van:
 - achterstallig bosopslag in heide, veen en duingebieden;
 - gevelbegroeiing;
 - hagen en struweel;
 - kruidige vegetatie, grasland en gazon.
- Plaggen en branden van heide in het kader van natuurbeheer.
- Graafwerkzaamheden.
- Bouwrijp maken van gronden.
- Bodemkundig onderzoek (incl. archeologisch onderzoek).
- Aanleg van tijdelijke installaties en bouwwerken.
- Aanleg van tijdelijke toegangswegen, werkstroken en zandbanen inclusief opslagplaatsen van materiaal en materieel.
- Aanleg, wijziging en verwijdering van wegverlichting.
- Bemaling.
- Renovaties van gebouwen: vervangen voegwerk, vernieuwen goten, boeiboorden, gevelbetimmering, kozijnen etc.
- Verduurzamen van gebouwen: plaatsen van zonnepanelen, spouw- en dakisolatie, energiezuinig glas

- Verbouwen van gebouwen: uitbouw, dakkapel.
- Gestuurde boringen.

Voor onderstaande activiteiten kan geen vrijstelling onder een gedragscode worden verkregen en dient een vergunning te worden aangevraagd. Van deze activiteiten zijn nog te weinig effectieve maatregelen bekend om negatieve effecten te voorkomen of te beperken. Dit is een niet-limitatieve lijst:

- Groot onderhoud aan de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer, (rand)meren, rivieren en zeearmen.
- Aanleg en verwijdering (incl. afslag of omleg van alle wegen, spoorverbindingen, infrastructurele kunstwerken en hoogspanningsleidingen).
- Aanleg van en groot onderhoud aan gebouwen en bedrijventerreinen.

Soorten

Voorafgaand aan de activiteit wordt een ecologisch onderzoek uitgevoerd door de organisatie, die volgens een aangewezen gedragscode werkt, naar de aanwezigheid van beschermde soorten, nesten, verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foerageergebieden, alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving van het plangebied, de omvang van het leefgebied van de soorten etc.

Indien uit het ecologisch onderzoek blijkt dat beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn, is werken met een gedragscode voor ruimtelijke ingrepen alleen mogelijk voor specifiek genoemde soorten onder bepaalde voorwaarden. Voor de overige beschermde soorten (waaronder beschermde planten) dient de betreffende organisatie een vergunning aan te vragen, indien sprake is van een overtreding van de Ow, of in een gedragscode maatregelen op te nemen om een overtreding te voorkomen. Voor niet-beschermde soorten geldt de zorgplicht en is een gedragscode niet van toepassing. Om te bepalen of een aangetroffen soort tot de beschermde soorten behoort wordt verwezen naar de soortendatabase: <https://minlnv.nederlandsesoorten.nl/soorten>.

Het ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd door of onder leiding van een ecologisch deskundige.

Onder een ecologisch deskundige wordt verstaan een persoon, die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft.

Van belang hierbij is dat de ecologisch deskundige voldoende kennis en (jarenlange) ervaring heeft opgebouwd om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hierbij wordt hij/zij geacht de functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten te (her-)kennen, kennis te hebben van de algemeen erkende onderzoeksmethoden, ecologische werkprotocollen uit te kunnen werken en indien nodig specifiek te nemen maatregelen te begeleiden. Belangrijkste voorwaarde is dan ook dat iemand (schriftelijk) kan aantonen dat hij over voldoende kennis en ervaring beschikt en dat een handhaver dit kan toetsen. Het uitsluitend gevolgd hebben van een meerdaagse flora en faunacursus is dus onvoldoende om hieraan te kunnen voldoen.

Het ecologisch onderzoek start met een quickscan: deze bestaat uit literatuurstudie (bijv. NDFP raadplegen) en een veldbezoek. Indien uit deze quickscan blijkt dat er beschermde soorten voorkomen in het plangebied of dat het zeer aannemelijk is dat beschermde soorten daar voorkomen, moet er nader onderzoek plaatsvinden. Dit vervolgonderzoek bestaat uit onderzoek uitgevoerd conform de erkende onderzoeksprotocollen.

In tabel 3 zijn de beschermde soorten opgenomen, waarvoor ruimtelijke ingrepen onder de vrijstelling van een gedragscode onder voorwaarden mogelijk zijn. Voor een aantal *cursief aangegeven* soorten, waarvoor op dit moment nog een vergunning nodig is, wordt nog onderzoek verricht of deze kunnen worden toegevoegd. Een motivatie per soort is als bijlage 1 bij dit reikwijdtedocument opgenomen.

Voor alle beschermde vogelsoorten geldt hierbij dat ruimtelijke ingrepen alleen kunnen plaatsvinden buiten de broedperiode en alleen indien het nest niet jaarrond beschermd is (met uitzondering van enkele vogelsoorten, zie tabel 3).³

Tabel 3:

Overzicht van beschermde soorten, waarvoor ruimtelijke ingrepen met restricties onder de vrijstelling van een gedragscode kunnen vallen.

- Alpenwatersalamander
- *Amfibieën en reptielen (nog in onderzoek)*
- Buizerd
- Gewone dwergvleermuis
- Gierzwaluw
- Havik
- Huismus
- Kerkuil
- Ooievaar
- Ringslang
- Rugstreepad
- Ruige dwergvleermuis
- Slechtvalk
- *Sleedoornpage*
- Steenmarter
- Steenuil

Voor de beschermde soorten uit tabel 3 is vrijstelling van de Omgevingswet onder een gedragscode mogelijk, mits effectieve maatregelen worden genomen om een eventuele schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Indien een organisatie van mening is dat voor een beschermde soort wel degelijk sprake is van effectieve maatregelen (i.v.m. voortschrijdende technieken of inzichten), kan zij dit voorleggen aan RVO. Dit dient wel ecologisch onderbouwd te zijn en te worden onderschreven door een onafhankelijke soortenorganisatie. RVO toetst vervolgens of de soort op grond van de ingediende motivatie, alsnog toegevoegd kan worden aan tabel 3.

³ Voor alle beschermde soorten is een overzicht van de broedperiode en kwetsbare periode opgenomen in de natuurkalenders voor vogels en overige soorten. U vindt deze natuurkalenders op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.

Voor bepaalde beschermde vogels zijn de nesten jaarrond beschermd. Een overzicht van jaarrond beschermde nesten vindt u ook op deze website.

Voor werkzaamheden beheer en onderhoud geldt in principe dat alle beschermde soorten onder de vrijstelling van de gedragscode kunnen vallen, mits dit beheer ook bijdraagt aan het in standhouden van het leefgebied van deze soorten. Er zijn echter soorten die binnen hun bestaande leefgebied of daar buiten objecten in gebruik nemen waarbij vervolgens gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ooievaarsnesten in hoogspanningsmasten of graafactiviteiten van bever of das in het spoortalud. Werkzaamheden die nodig zijn voor het veilig functioneren van deze objecten worden gezien als een vorm van beheer en onderhoud. In tegenstelling tot de reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden, is het bij beheerwerkzaamheden m.b.t. openbare veiligheid voor de soorten in tabel 4 onder voorwaarden toegestaan nest- of rustlocaties aan te tasten.

Tabel 4:

Overzicht van soorten die onder beheer en onderhoud een bijzondere positie innemen omdat nest- of rustlocaties onder voorwaarden mogen worden aangetast (i.t.t. regulier bbo) wanneer de openbare veiligheid bij hoogspanningslijnen, spoorlijnen, dijk- en wegtaluds in het geding kan komen:

- Boomvalk
- Torenavalk
- Raaf
- Zwarte kraai
- Ooievaar
- Das
- Bever

Maatregelen

Aan elke activiteit zijn maatregelen in de gedragscode opgenomen voor de diverse soorten, die bewezen effectief zijn en daarmee voldoen aan de voorwaarden van de Ow. Indien dit bewijs nog ontbreekt, kan de maatregel worden gebaseerd op expert judgement. Maatregelen kunnen gemonitord worden om te bepalen of het doel van de maatregel wordt behaald. Voor gelijke activiteiten in verschillende gedragscodes wordt gestreefd naar eenduidig omschreven maatregelen.

De maatregelen moeten praktisch uitvoerbaar zijn. Per activiteit/soort worden de minimale maatregelen opgenomen in elke gedragscode.

Een nadere specificatie van de maatregelen per activiteit/soort is als [bijlage 2](#) opgenomen bij dit reikwijdtedocument. Dit overzicht omvat maatregelen, die de negatieve effecten van de activiteiten op de soorten en hun leefgebied voorkomen of beperken. Indien een organisatie van mening is dat andere maatregelen opgenomen kunnen worden in de gedragscode dan de maatregelencatalogus voorschrijft (i.v.m. voortschrijdende technieken of inzichten) kan zij dit voorleggen aan RVO.

Samenvatting

Een vrijstelling onder een gedragscode is mogelijk indien:

1. de uit te voeren activiteit bestendig beheer en onderhoud betreft, die is opgenomen in tabel 1. De activiteit voorziet in beheer waarmee het leefgebied van een soort in stand wordt gehouden. Een uitzondering hierop vormt beheer dat nodig is om de openbare veiligheid te waarborgen. Soorten die dit betreft zijn opgenomen in tabel 4.
2. de uit te voeren activiteit een ruimtelijke ingreep is, die is opgenomen in tabel 2 en sprake is van onbeschermden soorten of van beschermden soorten, die zijn opgenomen in tabel 3. Voor het vellen van bomen en houtopstanden gelden hierbij maxima van 0,5 ha en 30% van de betreffende houtopstand.

In bijlage 1 is voor de beschermden soorten uit tabel 3 aangegeven onder welke voorwaarden bij ruimtelijke ingrepen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstelling onder een gedragscode.

Voor de overige beschermden soorten dient bij ruimtelijke ingrepen een ontheffing te worden aangevraagd.

3. de minimale maatregelen per soort/activiteit uit bijlage 2 worden opgenomen in de gedragscode om negatieve effecten op de soorten te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen kunnen voorafgaand aan de uitvoering van de activiteiten worden aangevuld of aangescherpt op basis van het ecologisch onderzoek.

In de volgende versie vindt u aanvullende maatregelen voor:

- Herpetofauna: reptielen en amfibieën. Deze maatregelen staan al in de gedragscode soortenbescherming Bosbeheer.